

אש ישל ואחור יצתן יין צמחם מתחתיהם ומהחור
 כל צדו אבחרו פני חרל. תנשאון ויחייבון ומעו.
 וברו מפלאות מעשים. עשן ובראן הייל ויפלו וזור
 תעורו. מאמעו ויעבדוהו עיראע. עורו לכם עזרהבן.
 בו חקדמש קיוזאו לריבן וכל חחולוס בו וקבו
 גשמו משצבו חון חנערתו לעצמד. דרשחולו וחפלו
 חולבון כי עת לכל חפץ וחשבון וחטאו וסדו לבעבר
 נבון וכתאככס אובל ליעבון וכיאברב שרף לעמאון.
 חרנקען שחוקים וימתחם וויקום ארעוה ויסונוכרלע
 ייחלם ותלחם ותקפם אילץ עי משלחם ו לאותה השאון
 לא חרם קדשו (ללא עעמו עעמור ולא יעבישמו ולא יפך
 ועמו ומחשבותיו לא יעאוד זכרו ורברו לעדיו לעורר
 ויפך חורבם מעעוק בחד ידך דר לפעור יצאת רבי ע
 גיעוקו ויחלוקם לתאחיחותת חן שוחזים. תל שביט משחוריו
 עאחזים ולחזבי כ פתות פוחזים דבר כחזון על החזים
 וירבה נבואה סופס אולנות ומזפתעל. אשר לא יבא
 לכל כחלת ובריותו ירדנות על קלמלי שרה חחיותו.
 לין לעמ לאו ש תעניא. תאז ארמ קדן שיש ויש ויחליו
 מדישו והאמיו בתורת פתיושו ופתודו אלו כ ל
 מכל ששן חזר יצח נבאה. כל נעה נאון וילע יחייבון
 יחול דחוליו יראו. ורעו כוברים און פתאן כפיפאי.

תעודה יב

TE'UDA

XII

**STUDIES ON THE JEWISH DIASPORA IN THE
HELLENISTIC AND ROMAN PERIODS**

**TEL-AVIV UNIVERSITY
LESTER AND SALLY ENTIN FACULTY OF HUMANITIES
THE CHAIM ROSENBERG SCHOOL OF JEWISH STUDIES
THE YANIV RESEARCH FOUNDATION IN JEWISH HISTORY
AND PHILOSOPHY**

Editorial Board of the Series

Yaira Amit

Joseph Ben Shlomo

Gabriel Cohen

Aron Dotan

Mordechai A. Friedman

Ram Gophna

Yehuda Nini

Ya'acov Shavit

Uzi Shavit

TE'UDA

THE CHAIM ROSENBERG SCHOOL OF JEWISH STUDIES RESEARCH SERIES

XII

STUDIES ON THE JEWISH DIASPORA
IN THE HELLENISTIC AND ROMAN
PERIODS

Edited by

BENJAMIN ISAAC   AHARON OPPENHEIMER

TEL-AVIV UNIVERSITY

RAMOT PUBLISHING, 1996

TE'UDA

THE CHAIM ROSENBERG SCHOOL OF JEWISH STUDIES RESEARCH SERIES

- Volume 1:* Cairo Geniza Studies, 1980
Volume 2: Studies in Bible, 1982
Volume 3: Studies in Talmudic Literature, in Post-Biblical Hebrew and in Biblical Exegesis, 1983
Volume 4: Studies in Judaica, 1986
Volume 5: Studies in Hebrew Literature, 1986
Volume 6: Studies in Hebrew and Arabic Languages, 1988
Volume 7: Studies in Judaica, 1991
Volume 8: Studies in the Works of Abraham Ibn Ezra, 1992
Volume 9: Studies in Hebrew Language, 1995
Volume 10: Studies in Judaica, 1996
Volume 11: Studies in the Aggadic Midrashim, 1996
Volume 12: The Jewish Diaspora in the Hellenistic and Roman Periods, 1996

Forthcoming volumes:

Studies in Medieval Judeo-Arabic Culture
Family and the Status of Women in
Halakha and Aggada

© Tel Aviv University

Printed in Israel

Table of Contents

Uriel Rappaport The Jews of Eretz-Israel and the Jews of the Diaspora During the Hellenistic and Hasmonean Periods (Hebrew)	א
Aryeh Kasher Herod and the Jewish Diaspora (Hebrew)	א'
Shmuel Safrai Contacts between the Leadership of the Land of Israel and the Hellenistic and Eastern Diasporas in the First and Second Centuries (Hebrew)	ב
Asher Ovadiah Jewish Communities in Macedonia and Thrace in Late Antiquity (Hebrew)	בט
Summaries	I-V
Martin Goodman Sacred Space in Diaspora Judaism	1
Tessa Rajak Jews as Benefactors	17
Miriam Pucci Ben-Zeev Jewish Rights in the Roman World: New Perspectives	39
Irina A. Levinskaya and Sergei R. Tokhtas'yev Jews and Jewish Names in the Bosporan Kingdom	55

A. Thomas Kraabel Pronoia at Sardis	75
Isaiah M. Gafni Talmudic Babylonia and the Land of Israel: Between Subservience and Assertiveness	97
Nicholas de Lange The Hebrew Language in the European Diaspora	111
Lee I. Levine Diaspora Judaism of Late Antiquity and its Relationship to Palestine: Evidence from the Ancient Synagogue	139
Alfredo M. Rabello The Situation of the Jews in Roman Spain	160
Arie Kindler Numismatic Evidence of a Possible Early Jewish Settlement in North-Eastern Spain	191